

Konfliktuskezelés

Környezetgazdálkodási agrármérnök BSc, III. évf.
Nappali kurzus tematika

Környezet- és Tájgazdálkodási Intézet, Szent István Egyetem
2009. őszi félév

A kurzus célja bevezetést nyújtani a környezeti konfliktusok elméleti alapjaiba, valamint fölvértetni a hallgatóságot a konfliktuskezelés alapvető technikáival és módszereivel. A kurzus során rövid felvezető előadások nyújtanak bevezetést a környezeti konfliktusok kezelésének elméleti alapjaiba, nevezetesen az érintett-elméletbe és a konfliktusok természetrajzába, a környezeti konfliktusok jellegzetességeibe, a konfliktuskezelés technikáiba, a környezeti kockázatok elméletébe, valamint a társadalmi részvétel jelentőségébe a konstruktív konfliktuskezelés érdekében. Az előadások témájához gyakorlati feladatok kapcsolódnak, amelyek során egyéni és csoportos feladatmegoldásokon, valamint szituációs játékokon keresztül igyekszünk a készségek szintjén elmélyíteni a konfliktuskezeléshez általában és a környezetgazdálkodási konfliktusokhoz speciálisan szükséges tudást.

Félévi menetrend:

Előadások és gyakorlatok: szerdánként 08:15-10:45, terem: 102. sz. és 215. sz.

1. téma: Az érintett-elmélet

1. szeminárium: Ismerkedés a tantárggyal, érintett-elmélet (szept. 9.)

2. szeminárium: Az érintett elemzés begyakorlása egy konkrét eseten keresztül. Konzultáció (szept. 16.)

Az első témához kapcsolódó elméleti felvezető és gyakorlati feladatok célja az, hogy bemutassa és begyakoroltassa a hallgatósággal az érintett-elmélet és elemzési eszköztár alkalmazását a konfliktusok természetrajzának fölvezetésében. Az első szemináriumon bemutatjuk az érintett-elmélet alapjait. A második szeminárium gyakorlati feladata segítségével begyakoroljuk az érintett-elemzés alkalmazását a környezetgazdálkodásban, és egy konkrét – a Natura 2000 program bevezetése kapcsán kialakult – konfliktust elemezve megtanuljuk az érintett-térkép és erőter fölrajzolását.

Ajánlott irodalom:

Bakacsi Gyula: Konfliktusok a szervezetben. In Bakacsi Gyula (szerk.) *Szervezeti magatartás és vezetés*. KJK, Budapest, 1996, pp. 255–282.

Radácsi László: A vállalatok stakeholder elmélete. In Boda Zsolt és Radácsi László (szerk.) *Vállalati etika*. BKE Vezetőképző Intézet, Budapest, 1997, pp. 79–92.

Zoltayné Paprika Zita: Konfliktuselmélet. In Zoltayné Paprika Zita (szerk.) *Döntéselmélet*. Alinea Kiadó, Budapest, 2005, pp. 303–307.

2. téma: A környezeti konfliktusok jellemzői

3. szeminárium: A környezeti konfliktusok természetrajza – hazai és külföldi példákkal illusztrálva. (szept. 23.)

4. szeminárium: A környezeti konfliktusok típusai a szerencsi szalmatüzelésű erőmű kapcsán (szept. 30.)

5. szeminárium: Meghívott előadó a környezeti konfliktusok gyakorlati oldaláról (az időpont változhat). Konzultáció. (okt. 7.)

A második témához kapcsolódó elméleti felvezető és gyakorlati feladatok célja az, hogy bevezetést adjanak a környezeti konfliktusok jellegzetességeibe. Ha kellően értjük a környezeti konfliktusok sajátos jellemzőit, típusait, akkor nagyobb eséllyel tudjuk azokat konstruktív irányba elmozdítani. A környezeti konfliktusok jellegzetességeit egy meghívott gyakorlati szakember segítségével a jogi gyakorlat oldaláról is megvizsgáljuk, illetve egy hazai eseten – a szerencsi szalmatüzelésű erőmű telepítése körül kialakult konfliktuson – keresztül elemezzük.

Ajánlott irodalom:

B. András Mónika (szerk.): *A környezeti konfliktusmenedzsment alapjai*. Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem, év nélkül, pp. 36–45.

Faragó Klára és Vári Anna: *Tárgyalásos módszerek környezeti konfliktusok kezelésére*. Magyar Közvéleménykutató Intézet, Budapest, 1988, pp. 7–30.

Hankiss Elemér: *Társadalmi csapdák és diagnózisok*. Osiris Kiadó, Budapest, 2004.

Zoltayné Paprika Zita: Konfliktuselmélet. In Zoltayné Paprika Zita (szerk.) *Döntéselmélet*. Alinea Kiadó, Budapest, 2005, pp. 322–329.

3. téma: Konfliktuskezelési technikák

6. szeminárium: *Konfliktuskezelési stílusok* (okt. 14.)

7. szeminárium: *A használt akkumulátor feldolgozó telepítésének esete* (okt. 21.)

8. szeminárium: *Hogyan működik a közmeghallgatás? Konzultáció* (okt. 28.)

A harmadik témához kapcsolódó elméleti felvezető és gyakorlati feladat célja az, hogy bevezetést adjon a konfliktusok kezelésének lehetséges technikáiba és módszereibe. A felvezetőben ismertetjük a lehetséges technikákat és azok alkalmazási lehetőségeit. A gyakorlatok révén szituációs játékok segítségével készségszinten fejlesztjük a tárgyalási technika alkalmazását, s saját konfliktuskezelési stílusunkat is megismerjük.

Ajánlott irodalom:

B. András Mónika (szerk.): *A környezeti konfliktusmenedzsment alapjai*. Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem, év nélkül, pp. 46–104.

Faragó Klára és Vári Anna: *Tárgyalásos módszerek környezeti konfliktusok kezelésére*. Magyar Közvéleménykutató Intézet, Budapest, 1988, pp. 31–53.

Zoltayné Paprika Zita: *Konfliktuselmélet*. In Zoltayné Paprika Zita (szerk.) *Döntésemélet*. Alinea Kiadó, Budapest, 2005, pp. 308–322.

Disputa kézikönyv:

<http://www.adata.hu/soros/kiadvany.nsf/daac63da410d1454c1256e320071a9a1/dfd9dd049983bfb3c1256e1900651f43/%24FILE/A%20disputa%20program.pdf>

4. téma: Bevezetés a kockázatelméletbe (16:30-18:00)

9. szeminárium: *Kockázatközelítések a GMO vitában* (nov. 4.)

10. szeminárium: *Kockázatkommunikációs stratégia készítése* (nov. 11.)

A környezeti konfliktusok mélyén legtöbbször az egyes létesítmények telepítéséből és működtetéséből eredő kockázatok eltérő észlelése és megítélése húzódik meg. A felvezető bevezetést nyújt a kockázatelméletbe, a kapcsolódó gyakorlati feladatok pedig az élelmiszerbiztonság kérdésköre kapcsán segítik a különböző kockázatközelítések megértését, a kockázatkommunikáció alapjainak elsajátítását.

Ajánlott irodalom:

Faragó Klára és Vári Anna: *Kockázat*. In Zoltayné Paprika Zita (szerk.) *Döntésemélet*. Alinea Kiadó, Budapest, 2005, pp. 447–483.

Kindler József: *A környezeti kockázat elmélete és a kockázat kezelése*. In Kerekes Sándor és Kindler József (szerk.): *Vállalati környezet-menedzsment*. Egyetemi jegyzet. Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem, Budapest, 1995, pp. 131–167.

Vári Anna (szerk.): *Kockázat és társadalom*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1987.

5. téma: A társadalmi részvétel jelentősége és technikái (18:15-19:30)

11. szeminárium: *A társadalmi részvételről civil szemmel – meghívott előadó* (nov. 18. – az időpont változhat)

12. szeminárium: *Intézményesített társadalmi részvétel Ausztráliában*. Konzultáció (nov. 25.)

13. szeminárium: *Társadalmi részvétel a magyar vidékfejlesztésben – a Borsodi Mezőség esete* (dec. 2.)

14. szeminárium: *A kurzus lezárása, megajánlott jegyek megbeszélése* (dec. 9.)

A környezeti konfliktusok egyik gyökere és fokozódásának fő oka az elégtelen társadalmi részvétel. A társadalmi részvétel alapos megtervezése a konfliktuskezelés egyik legfőbb és leghatásosabb módja. Az utolsó téma bevezetést nyújt a társadalmi részvétel miéértjeibe és hogyanjaiba. Meghívott előadó, valamint egy külföldi és egy hazai eset kalauzsol el bennünket a társadalmi részvétel rejtelmeiben.

Ajánlott irodalom:

Pataki György: Bölcs „laikusok”: Társadalmi részvételi technikák a demokrácia szolgálatában. *Civil Szemle*, 2007, IV. évf., 3-4. szám, pp. 144–156.

A diákok munkájának értékelése:

A diákok a félév során egy saját maguk által választott hazai környezetgazdálkodási konfliktus elemzésén fognak dolgozni. Ezt az elemzést négy részletben készítik el, amelyek minden egyes szakaszban az értékelés részét képezik. Ezen kívül a diákok órai részvétele és aktivitása képezi teljesítményük értékelését. A félévi munka gyakorlati jegye tehát a következő elemekből tevődik össze:

- 1. részfeladat 10 pont
- 2. részfeladat 25 pont
- 3. részfeladat 15 pont
- 4. részfeladat 25 pont
- Órai munka 25 pont

Az írásbeli feladat a következő részfeladatokból és azokon belül az alábbi kérdésekre adott válaszok kidolgozásából áll:

1. részfeladat:

- Keressen újságból, internetről, lehetőleg saját környezetéből egy jól adatolt környezetgazdálkodási konfliktushelyzetet! A választás alátámasztására csatoljon néhány cikket, adjon meg pár internetes hivatkozást (3-4 cikk, de elegendő a hivatkozás, nem muszáj a teljes cikkeket bemásolni)!
- Foglalja össze röviden, saját szavaival, hogy mi a választott környezetgazdálkodási konfliktus lényege! Miért érdekes az eset?
- Foglalja össze röviden, saját szavaival, hogy milyen képet ad a média a kiválasztott konfliktusról! Kinek a véleményét erősíti fel, kiét szorítja háttérbe? Mely nézőpontok hiányoznak a konfliktusról megjelent hírekből? Mely területeken volna szükség kiegészítő információra a pártatlan elemzést megkönnyítendő?

Határidő: 2009. szeptember 23. 17:00 óra

2. részfeladat: Érintett elemzés

- Kik a szereplők, kik vesznek részt a problémában, kiket érint a probléma? Kik a legfontosabb egyének, csoportok, szervezetek? Mi az érintettségük a konfliktusban?
- Mely érintettek között van kapcsolat? Rajzoljon érintett-térképet!
- Hogyan csoportosíthatók az érintettek? Vegye figyelembe a piaci-nem piaci, aktív-passzív, külső-belső, önkéntes-nem önkéntes szempontokat is!
- Az egyes érintettek milyen befolyással, és mekkora érintettséggel rendelkeznek? Rajzolja föl az érintett-erőteret!

Határidő: 2009. október 14. 17:00 óra

3. részfeladat: Historikus elemzés

- Milyen események előzték meg a konfliktust?
- Az egyes szereplők mikor és hogyan léptek be a konfliktusba? Mik a főbb fordulópontok az ügyben?
- Milyen új szervezetek, koalíciók jöttek létre a konfliktus során? Ki kivel lépett „szövetségre”, vagy került ellenséges viszonyba a konfliktus kapcsán?
- Miként ért véget a konfliktus? Ha még nem ért véget, milyen lehetőségeket lát a konfliktus lezárására?

Határidő: 2009. november 4. 17:00 óra

4. részfeladat: Eltérő nézőpontok elemzése

- Milyen kockázatokat észlelnek az érintettek? Alkalmazza a különböző kockázatközelítéseket az elemzés során!
- Milyen fő érveket használnak az egyes érintettek a kockázatkommunikációjukban? Bevonnak-e az érintettek a kockázatokhoz nem kapcsolódó egyéb érveket is a konfliktus során? Ha igen, melyeket?

Határidő: 2009. december 2. 17:00 óra

Mind a négy részfeladatot **word** dokumentum formájában, a készítő nevét és a tárgy címét is jelző **címlappal** ellátva, e-mailben kérjük benyújtani a szemináriumvezetőnek. A beadott anyagok értékelésénél két fő szempontot tartunk szem előtt: a részfeladatoknál fentebb megfogalmazott kérdések megválaszolását, valamint az önálló vélemény, saját gondolatok megfogalmazását. A feladatok elkészítésekor elkerülhetetlenül támaszkodnia kell a diákoknak a kiválasztott környezetgazdálkodási konfliktusról megjelent írásokra, az idegen forrásból származó információk, állítások idézésekor azonban minden esetben kérjük a források pontos **hivatkozását**. Az idézőjel és pontos hivatkozás nélkül, szó szerint átvett mondatok, bekezdések plagizálásnak minősülnek, és elégtelen félévi jeggyel járnak. A plagizálásról és a hivatkozások elvárt formájáról a SZIE KTI Környezetgazdaságtani Tanszéke Környezeti

Társadalomkutatók Csoportjában érvényes idézési és hivatkozási szabályok c. dokumentum számít irányadónak, amelyet a

<http://www.essrg.hu/magyar/oktatas/konfliktuskezeles/plagium.pdf>

honlapról lehet letölteni.

A részfeladatok benyújtására megadott határidők be nem tartása **pontlevonással** jár. A határidő leteltével minden megkezdett 24 óra késés -5 ponttal jár, tehát a határidő után fél órával érkező dolgozat esetében 5 pont, az egy nappal később érkező dolgozatnál 10 pont kerül levonásra, és így tovább. A határidők egyéni módosítására vis maior esetben akkor van lehetőség, ha az oktatót a határidő letelte előtt küldött e-mailben tájékoztatják a határidő módosításának igényéről és a módosítás okáról.

Az **órai munka** értékelésekor az órákon való részvételért maximum fele pontszám jár, a másik félből annyiban lehet pontokhoz jutni, amilyen mértékű aktivitást mutatott az adott diák a szemináriumokon. Az órai munka pontszáma kiegészíthető további öt ponttal, amennyiben a diák egy választott, aktuális (a sajtóban legfeljebb néhány hete megjelent) környezeti konfliktust röviden bemutat az óra elején diáktársai számára. Minden diák számára egy ilyen lehetőség adott a félév során, az időbeosztásról az első órán fogunk dönteni. Egy szemináriumon legfeljebb hárman ismertethetnek egy-egy konfliktust, öt percben, élőlóban (ppt nélkül). Egy konfliktus többszöri bemutatására nincs lehetőség.

A beadandó feladatokra és az órai részvételre kapott pontszám alapján **megajánlott jegyet** adunk. A megajánlott jegyet néhány pontos különbség esetében lehet javítani, legfeljebb egy jeggyel. Ilyen esetekben az oktatóval szükséges a javításról előzetesen egyeztetni. A diákok a félév során igénybe vehetik az oktatók segítségét e-mailben, illetve személyes konzultációk formájában, amelyekre a házi feladatok beadása előtti héten, az óra utolsó egy harmadában kerül sor (lásd a részletes tematikát).

Ponthatárok:

0-50	elégtelen
51-62	elégséges
63-74	közepes
75-86	jó
87-100	jeles

Kreditpont: „Konfliktuskezelés” tantárgy 3 kreditponttal számolható el.

Tárgyfelelős

Pataki György, egyetemi docens (pataki.gyorgy@kti.szie.hu Tel.: 28-522000 / 2269), Környezeti Társadalomkutatók Tanszéki Csoport, Környezetgazdaságtani Tanszék, Környezet- és Tájgazdálkodási Intézet, Mezőgazdasági és Környezettudományi Kar, Szent István Egyetem

Oktatók

Bodorkós Barbara, tudományos munkatárs (bodorkos.barbara@essrg.hu Tel.: 28-522000 / 2269)

Környezeti Társadalomkutatók Tanszéki Csoport, Környezetgazdaságtani Tanszék, Környezet- és Tájgazdálkodási Intézet, Mezőgazdasági és Környezettudományi Kar, Szent István Egyetem

Kelemen Eszter, tudományos munkatárs (kelemen.eszter@kti.szie.hu Tel.: 28-522000 / 2261)

Környezeti Társadalomkutatók Tanszéki Csoport, Környezetgazdaságtani Tanszék, Környezet- és Tájgazdálkodási Intézet, Mezőgazdasági és Környezettudományi Kar, Szent István Egyetem